

Bireysel ve Sosyal Sorumluluk Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bireysel ve Sosyal Sorumluluk Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18038>

Özet

Bireysel ve Sosyal Sorumluluk Ölçeği (BSS-Ö), bireylerin hem kişisel başarı ve gelişimlerine yönelik sorumlulukların hem de toplumsal normlara ve beklentilerine karşı olan etik yükümlülüklerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Filiz ve Demirhan (2015) tarafından Türkçe diline uyarlanmıştır. Ölçek, özellikle eğitim ve spor psikolojisi alanlarında, bireylerin **sorumluluk** alma düzeylerini belirlemek için kullanılmaktadır. Ölçek, iki üst boyut ve dört alt boyuttan oluşan 14 maddelik bir yapıya sahiptir ve 6'lı Likert tipi derecelendirme kullanır.

Anahtar Kelimeler

Bireysel Sorumluluk, Sosyal Sorumluluk, **Psikometrik** Özellikler, Uyarlama Çalışması, **Likert Ölçeği**, Sorumluluk, Spor Bilimleri.

Yazarlar

Bijen Filiz, Gürkan Demirhan.

Amaç

Bireysel ve Sosyal Sorumluluk Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin davranışlarında gözlemlenen sorumluluk düzeylerini iki ana boyutta sistematik olarak ölçmektir: **Bireysel Sorumluluk** ve **Sosyal Sorumluluk**. Bu uyarlama çalışması, ölçeğin Türkçe konuşan popülasyonlarda güvenilir ve geçerli bir şekilde kullanılabilirliğini sağlamayı hedeflemiştir.

Ölçek, özellikle akademik çevrelerde ve spor bilimleri gibi disiplinlerde, öğrencilerin veya katılımcıların ödevlerine bağlılık, beklentilerine saygı ve toplumsal kurallara uyma gibi alanlardaki sorumluluk eğilimlerini tespit etmek için kritik bir araç sunmaktadır. Ölçeğin adaptasyonu, orijinal yapının kültürel bağlamda tutarlılığını test etmeyi amaçlamıştır.

Yapı

BSS-Ö, sorumluluk kavramını iki temel üst boyut altında ele alan çok boyutlu bir yapıya ölçmektedir. Bu üst boyutlar **Bireysel Sorumluluk** ve **Sosyal Sorumluluk**dur. Her bir üst boyut, alt boyutlar aracılığıyla daha detaylı bir değerlendirme sunar.

Bireysel Sorumluluk boyutu, bireyin kişisel hedeflere ulaşma çabası, kendini yönetme becerisi ve görevlerini yerine getirme konusundaki azmini ifade eder. **Sosyal Sorumluluk** boyutu ise, bireyin toplumsal çevresine, kurallara ve diğer bireylere karşı gösterdiği saygı, empati ve özen davranışlarını kapsamaktadır. Bu yapı, sorumluluğun hem içsel hem de dışsal yönlerini

kapsamlı bir şekilde incelemeyi mümkün kılar.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmasında (Filiz ve Demirhan, 2015), ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek amacıyla doğrulayıcı ve açmlayıcı faktör analizleri kullanılmıştır. Çalışma, ölçeğin orijinal yapısına uygun olarak iki üst boyutlu (Bireysel ve Sosyal Sorumluluk) yapıyı koruduğunu göstermiştir.

Uyarlama sürecinde, kapsam geçerliği için uzman görüşlerine başvurulmuş ve dilsel eşdeğerlik çalışmaları yapılmıştır. Elde edilen faktör yükleri ve model uyum indeksleri, ölçeğin Türkçe formunun ölçmek istediği kuramsal yapıyı başarıyla temsil ettiğini ve yüksek düzeyde **yapı geçerliliğine** sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Güvenirlilik

Bireysel ve Sosyal Sorumluluk Ölçeği'nin güvenilirliği, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanarak incelenmiştir. Uyarlama çalışmasında elde edilen **güvenirlilik** değerleri, ölçeğin genel olarak yüksek düzeyde tutarlılığa sahip olduğunu ve farklı alt boyutlar için de kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılık sergilediğini göstermektedir.

Yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda birbiriyle uyumlu olduğunu ve ölçüm hatalarının düşük olduğunu işaret etmektedir. Bu durum, BSS-Ö'nün Türkçe popülasyonda tutarlı sonuçlar üretebileceğini destekler niteliktedir.

Faktör Analizi

Ölçek, uyarlama çalışması sonucunda orijinal yapıyı destekler nitelikte iki üst boyuttan ve bu boyutlara bağlı dört alt boyuttan oluşmaktadır. Bu faktör yapısı, ölçeğin toplam 14 maddesi ile doğrulanmıştır.

Üst Boyutlar (2):

Sosyal Sorumluluk (7 madde)

Bireysel Sorumluluk (7 madde)

Alt Boyutlar (4):

Sosyal Sorumluluk Alt Boyutları: Saygı Gösterme (3 madde) ve Beklenen Önemseme (4 madde).

Bireysel Sorumluluk Alt Boyutları: Çaba Gösterme (4 madde) ve Kendini Yönlendirme (3 madde).

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçeği (Orijinal ölçeğin Türkçe'ye adaptasyonu).

Format: 14 maddeden oluşan, kendi kendini raporlama (self-report) formatında bir ölçektir.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal dil (Genellikle İngilizce).

Popülasyon Grubu: Genç yetişkinler ve öğrenciler.

Yaş Grubu: Üniversite öğrencisi veya ilgili yaş grupları.

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması, spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Yanıtlar, 6'lı **Likert Ölçeği** kullanılarak toplanır. Derecelendirme formatı şöyledir: 1 = Kesinlikle Katılmıyorum; 6 = Kesinlikle Katılıyorum. Yüksek puanlar ilgili sorumluluk boyutunda yüksek düzeyde sorumluluk algısını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Sorumluluk Etilimi, **Sosyal Sorumluluk**, Bireysel Gelişim, Psikoloji, **Psikometri**, Spor Bilimleri Dergisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama: Bilgi mevcut değil.

Bağılık E-posta Adresleri: Bijen Filiz: bijenfiliz@gmail.com

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değil.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin uyarlama çalışması 2015 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin akademik veya ticari kullanımı için sorumlu yazar Bijen Filiz ile e-posta yoluyla (bijenfiliz@gmail.com) iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Filiz, B. ve Demirhan, G. (2015). Bireysel ve Sosyal Sorumluluk Ölçeği'nin (BSS-Ö) Türk diline uyarlanma çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 26 (2), 51-64.

Makalenin DergiPark üzerinden erişilebilen bağlantısı: dergipark.ulakbim.gov.tr

Orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: bireysel-ve-sosyal-sorumluluk-olceginin-bss-o-toad.pdf

Bireysel ve Sosyal Sorumluluk Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuş olup hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

2 üst boyut, 4 alt boyut ve 14 madde

Sosyal sorumluluk (7 m): Başkalarına saygı gösteririm.

saygı gösterme (3 m)

başkalarını önemseme (4 m)

Bireysel sorumluluk (7 m): Çalışmalarda elimden gelenin en iyisini yapmaya çalışırım.

Çaba gösterme (4 m)

Kendini yönlendirme (3 m)